

GRAMATICĂ 6

FIȘE DE LUCRU pe lecții și unități de învățare **CU ITEMI ȘI TESTE DE EVALUARE**

ediția a XVI-a

- Teste inițiale, stadiale și finale
- Fișe de lucru
- Propuneri de itemi pentru evaluare

Unitatea 1. TEST INIȚIAL 5

Unitatea 2. VOCABULARUL

Actualizarea cunoștințelor	8
Cuvântul: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat). Rolul contextului în crearea sensului	9
Câmpul lexical (actualizarea cunoștințelor)	12
Categorii semantice. Sinonimele (actualizarea cunoștințelor)	14
Antonimele (actualizarea cunoștințelor)	16
Omonimele	17
Omografele și omofonele	18
Cuvintele polisemantice	20
Variație stilistică. Limbă vorbită. Limbă scrisă	21
Propuneri de itemi pentru evaluare: Vocabularul	22
<i>Test stadial nr. 1</i>	26

Unitatea 3. ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

Tipuri de sunete: vocală, semivocală, consoană. Corespondența dintre sunet și literă (actualizarea cunoștințelor)	29
Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat	32
Despărțirea cuvintelor în silabe	33
Propuneri de itemi pentru evaluare: Fonetica	35
<i>Test stadial nr. 2</i>	38

Unitatea 4. SINTAXA FRAZEI

Enunțul. Clasificarea propozițiilor. Punctuația enunțului (actualizarea cunoștințelor)	41
Propuneri de itemi pentru evaluare: Enunțul. Propoziția	42

Unitatea 5. SINTAXA PROPOZIȚIEI. PĂRȚILE PRINCIPALE DE PROPOZIȚIE

PREDICATUL. Predicatul verbal (actualizarea cunoștințelor)	46
Predicatul nominal. Verbul copulativ <i>a fi</i> . Numele predicativ	48
SUBIECTUL. Subiectul exprimat (actualizarea cunoștințelor)	50
Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles)	51
Acordul predicatului cu subiectul	52
Propuneri de itemi pentru evaluare: Subiectul. Predicatul	53
<i>Test stadial nr. 3</i>	58

Unitatea 6. SINTAXA PROPOZIȚIEI. PĂRȚILE SECUNDARE DE PROPOZIȚIE

ATRIBUTUL (actualizarea cunoștințelor)	61
COMPLEMENTUL	63
A. Complementul necircumstanțial	65
Complementul direct	65
Complementul indirect	66
Complementul prepozițional	67
B. Complementul circumstanțial	69
Complementul circumstanțial de loc	69
Complementul circumstanțial de timp	70
Complementul circumstanțial de mod	71
Norme de punctuație. Virgula	72
Propuneri de itemi pentru evaluare: Atributul. Complementul	73
<i>Test stadial nr. 4</i>	77

Unitatea 7. MORFOLOGIA. VERBUL

Părțile de vorbire flexibile

Verbul (actualizarea cunoștințelor)	81
Verbele predicative și verbele nepredicative (copulative și auxiliare)	82

A. Modurile predicative/personale

Modul indicativ (actualizarea cunoștințelor)	83
Modul conjunctiv	86
Modul condițional-optativ	88
Modul imperativ (actualizarea cunoștințelor)	90

B. Forme verbale nepersonale

Modul infinitiv (actualizarea cunoștințelor)	92
Modul participiu (actualizarea cunoștințelor)	93
Posibilități combinatorii ale verbului	95

Propuneri de itemi pentru evaluare: Verbul	96
<i>Test stadial nr. 5</i>	99

Unitatea 8. SUBSTANTIVUL

Substantive comune. Substantive proprii. Genul și numărul substantivelor (actualizarea cunoștințelor)	102
Substantive colective. Substantive defective de singular sau de plural	104
Cazurile și funcțiile sintactice ale substantivelor	105
Cazul nominativ	105
Cazul acuzativ	106
Cazul dativ	108
Cazul genitiv. Articolul genitival	110
Cazul vocativ. Punctuația vocativului	112
Corelarea funcției sintactice cu cazul morfologic. Posibilități combinatorii ale substantivului	113
Articolul	115
Propuneri de itemi pentru evaluare: Substantivul. Articolul	117
<i>Test stadial nr. 6</i>	121

Unitatea 9. PRONUMELE

Pronumele personal. Flexiunea în raport cu persoana, numărul, genul (actualizarea cunoștințelor)	124
Pronumele personal de politețe	126
Flexiunea casuală a pronumelui personal	127
Posibilități combinatorii ale pronumelui. Anticiparea și reluarea pronumelui. Aspecte ortografice	131
Pronumele reflexiv	132
Propuneri de itemi pentru evaluare: Pronumele	134
<i>Test stadial nr. 7</i>	139

Unitatea 10. NUMERALUL

Numeralul cardinal	143
Numeralul ordinal	145
Propuneri de itemi pentru evaluare: Numeralul	149
<i>Test stadial nr. 8</i>	152

Unitatea 11. ADJECTIVUL

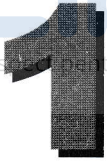
Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul. Articolul demonstrativ (actualizarea cunoștințelor)	155
Gradele de comparație/de intensitate ale adjectivului (actualizarea cunoștințelor)	158
Propuneri de itemi pentru evaluare: Adjectivul	160
<i>Test stadial nr. 9</i>	165

Unitatea 12. PĂRȚILE DE VORBIRE NEFLEXIBILE

ADVERBUL. Tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc)	168
Gradele de comparație ale adverbului	170
PREPOZIȚIA (actualizarea cunoștințelor)	171
Propuneri de itemi pentru evaluare: Adverbul. Prepoziția	173
<i>Test stadial nr. 10</i>	176

Unitatea 13. TEST FINAL

Răspunsuri și bareme de notare	181
---	-----

Test inițial

Citește cu atenție textul următor:

Copiii au primit ca temă, la limba română, pentru după vacanță, să facă fiecare un scurt portret literar al colegului de bancă. Portret fizic și sufletesc. Cum arată și ce fel de om e...

Cele două colege de bancă, și totodată vecine – Victorița și Dana –, s-au așternut pe treabă. Primele fraze au și fost scrise pe caiete. După cât se pare, temele sunt terminate... „din punct de vedere fizic”.

Victorița își lungește gâtul spre caietul colegei.

- Citește-mi, o roagă ea. Mor de curiozitate să știu ce ai scris despre mine.
- Da' pe urmă îmi citești și tu, nu-i așa?
- Se înțelege. Zi!
- Dar nu te superi...
- Cum o să mă supăr!
- Pe onoarea ta?
- Pe!

(Mircea Sântimbreanu, *Portretul colegei de bancă*)

Subiectul I (60 de puncte)

Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat.

- A. 1.** Încercuiește litera A (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau F (dacă tu crezi că este falsă).
- a) A / F Un sinonim al cuvântului *curiozitate* este *indiscreție*.
 - b) A / F În cuvântul *copiii* există o vocală și două semivocale. (6 puncte)
- 2.** Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
- În enunțul *Primele fraze au și fost scrise pe caiete*, există:
 - a) două atribute; b) un atribut; c) trei atribute.
 - În enunțul *Cele două colege de bancă... s-au așternut pe treabă*, subiectul este:
 - a) cele două; b) două; c) colege. (6 puncte)
- 3.** Scrie, pe spațiul punctat din dreptul fiecărui cuvânt, litera corespunzătoare:
<i>literar</i>	a) verb predicativ
<i>citești</i>	b) pronume personal
<i>tu</i>	c) numeral ordinal
<i>primele</i>	d) substantiv comun
	e) adjectiv propriu-zis (6 puncte)
- 4.** În enunțul *Victorița își lungește gâtul spre caietul colegei*, substantivele subliniate au, pe rând, funcția de (6 puncte)

5. Precizează modul verbelor din fragmentul:

— *Citește-mi, o roagă ea.*

(6 puncte)

.....

6. Fragmentul citat aparține unui text:

a) literar; b) nonliterar.

(6 puncte)

7. Scrie câte un enunț în care să precizezi:

a) cum se numesc personajele din fragmentul dat;

b) ce temă au primit copiii la limba română.

(6 puncte)

.....

8. Subliniază varianta corectă, justificând alegerea cu o secvență din text:

• Victorița promite că **îi va citi / nu-i va citi Dana** ce a scris despre ea.

Justificare:

.....

(6 puncte)

9. Scrie un enunț în care să menționezi o trăsătură morală a Victoriței.

(6 puncte)

.....

10. Explică, în cel puțin 30 de cuvinte, de ce crezi că Dana o roagă pe Victorița să nu se supere dacă îi va citi ceea ce a scris despre ea.

(6 puncte)

.....

SUBIECTUL AL II-LEA (30 de puncte)

Scrie un text de minimum 100 de cuvinte, în care să continui fragmentul dat, imaginându-ți cum a descris-o Dana pe colega ei de bancă.

.....

2 Vocabularul

ACTUALIZAREA CUNOȘTIINȚELOR

1. Citește cu atenție textul următor:

Românește am învățat din casa părintească, adecă din casa mamei, așa cum se vorbea: *limpede, frumos și mai ales puternic și colorat, fără amestecul ziarului, discursului și cărții de succes, deși umbla prin toate colțurile Dorul inimii* – în casele boierești ale Moldovei de Sus. Dar când a fost vorba de slova tipărită, cum s-a nemerit de am avut înaintea mea înseși Letopisețele de vechi și bun grai ale lui Mihai Kogălniceanu.

(Nicolae Iorga, *Cea dintâi învățătură*)

Rezolvă sarcinile de lucru, formulate pornind de la textul dat.

a) Scrie formele literare ale cuvintelor *adecă*, *s-a nemerit*.

.....

b) În context, cuvântul *limpede* are sensul de

c) Alcătuește o propoziție în care cuvântul *colț* să fie folosit cu alt sens decât cel din text.

.....

d) Notează două antonime pentru cuvântul *succes*:

.....

e) Găsește câte un sinonim potrivit în text pentru verbele următoare:

a (se) vorbi =

a umbla =

a se nimeri =

f) Scrie sinonimul literar al cuvântului vechi *slovă*:

2. Careul botanic

Completează careul următor pe orizontală cu termenii științifici învățați la botanică în clasa a V-a și care sunt definiți la pagina următoare.

1.																					
2.																					
3.																					
4.																					
5.																					

1. Proces prin care planta elimină apă sub formă de vapori.
2. Proces prin care planta își sintetizează în frunze, cu ajutorul luminii, din substanțe minerale, substanțele organice necesare.
3. Proces prin care planta ia din aer oxigenul și elimină dioxidul de carbon.
4. Substanță de culoare verde care se găsește în celulele unor plante și care, sub acțiunea razelor solare, absoarbe din aer dioxidul de carbon necesar plantei.
5. Țesut protector format dintr-un strat de celule așezat la exterior.

CUVÂNTUL: FORMĂ ȘI SENS

(SENSUL DE BAZĂ ȘI SENSUL SECUNDAR; SENSUL PROPRIU, SENSUL FIGURAT)

ROLUL CONTEXTULUI ÎN CREAREA SENSULUI

1. Citește cu atenție textele următoare:

Textul A	Textul B
<p>Știi cumva ce au mai inventat oamenii peșterilor? Ai idee? Vorbirea. Și mă refer la vorbire în adevăratul sens al cuvântului. Animalele pot să țipe când le doare ceva sau să scoată strigăte de avertizare când sunt amenințate. Dar nu pot numi nimic cu ajutorul cuvintelor. Doar oamenii o pot face. Oamenii preistorici au fost primele ființe care au putut face acest lucru.</p> <p>(Ernst H. Gombrich, <i>O scurtă istorie a lumii</i>)</p>	<p>N-aveam limbaj, n-aveam „limbajul meu” încă, foloseam vorbirea ca toți copiii: ca să mă joc, să mă cert, să cer iertare, să reproduc, să răspund la școală ca papagalul sau să imit, să mă maimuțăresc. (...)</p> <p>Răsfoind o carte cu fotografii și nume ondulate, am descoperit lumea mea veche în cuvinte noi. Grădina uriașă care era pentru mine realitatea înconjurătoare se afla reprodușă și ordonată aici în frumoase imagini, întâlnea oglinda de cuvinte și sonorități ce vorbeau despre ea.</p> <p>(Simona Popescu, <i>Exuvii</i>)</p>

- a) Bifează, în tabelul de mai jos, căsuța potrivită pentru a arăta cărui text îi corespunde fiecare dintre afirmațiile din stânga.

	A	B	C	D
	Text A	Text B	Ambele texte	Niciun text
1. Animalele comunică prin vorbire.				
2. Textul se referă la folosirea vorbirii.				
3. Animalele scot țipete de avertizare când sunt în pericol.				
4. Realitatea înconjurătoare poate fi oglindită într-o carte.				

b) Subliniază varianta corectă, justificând alegerea cu o secvență din textul A:

- Primele ființe care au vorbit **au fost** / **nu au fost** oamenii preistorici.

Justificare:

.....

.....

.....

c) Selectează, din textul B, două cuvinte cu sens figurat.

.....

d) În context, verbul subliniat (*să țipe*) are sensul

e) Alcătuieste un text de cel puțin 50 de cuvinte, în care să-ți imaginezi că ești un magician care folosește cuvintele într-o manieră inedită.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Scrie sensul contextual al adjectivului marcat:

- sunet *ascuțit*
- cuțit *ascuțit*
- unghi *ascuțit*
- nas *ascuțit*
- conflict *ascuțit*

3. Unește prin săgeți substantivele care se pot asocia cu adjectivul *înalt*:

sunet

om

toc

nas

munte

înalt

4. Subliniază „intrusul”: privire *dură*, *rece*, *multă*, *aspră*, *ironică*.

5. Bifează în caseta corespunzătoare sensului fiecărui atribut.

	Sens propriu	Sens figurat
inimă <i>de piatră</i>		
pădure <i>de stejari</i>		
pasăre <i>de curte</i>		
băiat <i>de zahăr</i>		
emisiune <i>de știri</i>		
raze <i>de aur</i>		

6. Se dă textul:

*Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.*

*E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,
Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.*

*Dar când inima-ți frământă
Doruri vii și patimi multe,
Ș-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,*

*Ca și flori în poarta vieții
Bat la porțile gândirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer veșmintele vorbirii.*

(Mihai Eminescu, *Criticilor mei*)

- Rezolvă sarcinile de lucru, formulate pornind de la textul dat.
 - a) În textul dat, cuvântul *moarte* are sensul
 - b) Precizează cu ce sens (propriu/figurat) sunt folosite cuvintele subliniate în text.
 - *flori*
 - *frământă*
 - *veșmintele*
 - c) Alcătuieste trei enunțuri în care cuvântul *flori* să fie folosit cu:
 - sens propriu de bază
 - sens secundar
 - sens figurat
 - d) Scrie un enunț în care cuvântul *bat* să aibă alt sens decât în contextul dat.
.....
 - e) Selectează, din ultima strofă a textului citat, câte un vers care conține:
 - o comparație
 - o personificare

7. Transcrie o strofă dintr-un volum de poezii de Mihai Eminescu, în care să existe cel puțin trei cuvinte cu sens figurat, pe care le vei marca prin subliniere.

.....
.....
.....
.....

SUBIECTUL I (60 de puncte)

• **Citește cu atenție textul următor:**

A fost odată ca niciodată un soldat fără armată și fără de război, pentru că era atâta pace pe lumea aceea, încât gogonelele erau roșii sau verzi, după cum li se întâmpla lor să fie, iar țăranul nu-și mai iubea pământul ca pe o nevastă, ci numai ca pe o amintire din copilărie.

Munca devenise bucurie, iar pacea tristețe.

A fost odată ca niciodată un soldat fără armată și fără războaie, pentru că era singur și de plumb.

(Nichita Stănescu, *Soldatul fără armată*)

• **Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat.**

A. 1. Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

a) **A / F** În cuvântul *războaie* există doi diftongi și un hiat.

b) **A / F** În cuvântul *era* numărul literelor este egal cu numărul sunetelor.

(6 puncte)

2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

• Seria care cuprinde doar cuvinte din același câmp lexical este:

a) armată, război, soldat; b) soldat, pace, amintire;

c) țăran, război, soldat.

• În enunțul *Munca devenise bucurie, iar pacea tristețe*, există:

a) două sinonime; b) două omonime; c) două antonime.

(6 puncte)

3. Scrie, pe spațiul punctat din dreptul fiecărui cuvânt, litera corespunzătoare:

..... <i>niciodată</i>	A. verb predicativ
..... <i>lor</i>	B. substantiv comun
..... <i>un</i>	C. adjectiv propriu-zis
..... <i>războaie</i>	D. adverb
..... <i>singur</i>	E. articol nehotărât
..... <i>nu iubea</i>	F. numeral cardinal
	G. pronume personal

(6 puncte)

4. Transcrie din textul dat un verb copulativ, un adjectiv cu două forme flexionare și o prepoziție.

(6 puncte)

5. Precizează funcțiile sintactice ale cuvintelor subliniate în enunțul:

A fost odată ca niciodată un soldat fără armată.

(6 puncte)

B. 6. Numește momentul subiectului din textul citat. (6 puncte)

7. Transcrie, din textul dat, un fragment de unde să rezulte din ce cauză soldatul era fără armată și fără război. (6 puncte)

8. Subliniază varianta corectă, justificând alegerea cu o secvență din text:

- În lumea în care trăia soldatul **era** / **nu era** liniște.

Justificare:

.....
 (6 puncte)

9. Unește prin săgeți fragmentele:

• un soldat	ca pe o amintire din copilărie	
• gogonelele	fără armată și fără de război	
• țaranul își iubea pământul	roșii sau verzi	
	devenise bucurie	(6 puncte)

10. Scrie un text de 20-30 de cuvinte, care să poată constitui intriga narațiunii *Soldatul fără armată*. (6 puncte)

.....

SUBIECTUL AL II-LEA (30 de puncte)

Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, cu titlul *Gânduri pentru vacanță*, în care să-ți imaginezi că stai de vorbă cu soldatul fără armată.

.....

- Vei primi 16 puncte pentru conținut și 14 puncte pentru redactare (unitatea compoziției – 2 p.; coerența textului – 2 p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 p.; ortografie – 3 p.; punctuație – 3 p.; așezarea corectă a textului în pagină – 1 p.; lizibilitate – 1 p.).
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 100 de puncte.

Unitatea 1. TEST INIȚIAL

Subiectul I. A. 1. a – F; b – F. **2.** b) un atribut; c) colege. **3.** e – *literar*; a – *citești*; b – *tu*; c – *primele*. **4.** *Victorița* = subiect; *colegei* = atribut. **5.** *Citește-* = modul imperativ; *roagă* = modul indicativ. **B. 6.** a) literar. **7.** a) Personajele se numesc Victorița și Dana. b) Copiii au primit ca temă să facă un scurt portret al colegului de bancă. **8.** Victorița promite că **îi va citi / nu-i va citi** Danei ce a scris despre ea. Justificare: — *Se înțelege!* **9.** Victorița este foarte curioasă. **10.** Motivare convingătoare – 6 p.; motivare ezitantă – 3 p.; răspuns incorect / lipsa răspunsului – 0 p.

Subiectul al II-lea

Conținut – 16 puncte: continuarea textului cu portretul fizic și moral al personajului – **10 p.** (prezentarea ezitantă, superficială a personajului – 5 p. / continuarea textului cu accent pe narațiune, cu puține elemente de portret – 2 p.); respectarea structurii tipului de text cerut – **4 p.**; respectarea precizării cu privire la numărul de cuvinte – **2 p.**

Redactare – 14 puncte: unitatea compoziției – **2 p.**; coerența textului – **2 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului (total – 2 p. / parțial – 1 p.) – **2 p.**; ortografia (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.) – **3 p.**; punctuația (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.) – **3 p.**; așezarea corectă a textului în pagină – **1 p.**; lizibilitatea – **1 p.**

Unitatea 2. VOCABULARUL

Propuneri de itemi pentru evaluare: I. A. 1. a – A; b – A. **2.** a – DA; b – DA; c – NU; d – DA. **3.** a – CORECT; b – INCORECT. **B. J – 1; A – 2; I – 3; D – 4; B – 5; G – 6; E – 7. C. 1. a). 2. b). 3. a). 4. b). 5. b). 6. a). II. A. 1.** 1. *etern*; 2. *diurn*; 3. sinonime. **2.** școală, liceu, facultate, universitate. **3.** Exemple de răspuns: *frumos, orgolios și dens, misterios*. **4.** *altruist*. **B.** Exemple de răspuns: **1.** înălțime = altitudine. **2.** lizibil – ilizibil. **3.** nea / ne-a. **4.** iute, limpede. **5.** cristal (cristale, cristaluri), vis (vise, visuri). **6.** sinonim, omofon, sufix, lexic.

TEST STADIAL NR. 1

Subiectul I. A. 1. a – A; b – F; c – A. **2.** c) grandioasă; a) extraordinarilor. **3.** b, c, d. **4.** *dar, mie, să joace*. **5.** Exemple de răspuns: Sunt născut în luna mai. / Mai vreau o carte. **B. 6.** a) Domnul Daniels vrea să le vorbească despre cărți / despre unele dintre poveștile preferate. b) Surpriza este jurnalul oferit fiecărui elev. c) Profesorul le impune elevilor să pună creionul pe hârtie și să scrie ceva. **7.** F; Justificare: *O, nu! Mai bine mănânc iarbă*. **8.** *Nu vă voi da niciodată note pe jurnale*. **9.** 1, 6, 4, 5, 8, 2, 7, 3. **10.** Explicație clară, convingătoare – 6 p.; explicație ezitantă – 3 p.; răspuns incorect / lipsa răspunsului – 0 p.

Subiectul al II-lea

Conținut – 16 puncte: relatarea la persoana I a unei întâmplări petrecute în clasa domnului Daniels – **8 p.** (relatarea ezitantă a unei întâmplări, care se petrece în contextul spațio-temporal dat – 4 p. / relatarea unei întâmplări fără legătură cu contextul spațio-temporal dat – 2 p.); utilizarea tuturor cuvintelor date – **4 p.** (utilizarea a cel puțin un cuvânt – 2 p.); respectarea structurii tipului de text cerut – **2 p.**; respectarea precizării cu privire la numărul de cuvinte – **2 p.**

Redactare – 14 puncte: unitatea compoziției – **2 p.**; coerența textului – **2 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului (total – 2 p. / parțial – 1 p.) – **2 p.**; ortografia (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.) – **3 p.**; punctuația (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.) – **3 p.**; așezarea corectă a textului în pagină – **1 p.**; lizibilitatea – **1 p.**